

Til
Statsforvalteren Oslo og Viken

Høringsinnspill om utvikling av Østmarka Nasjonalpark

24.01.2023

DNT Oslo og Omegn er den største medlemsforeningen i Den Norske Turistforening med over 95.000 medlemmer og mer enn 100 hytter på fjellet, i Marka og ved sjøen. DNT Oslo og Omegn ble stiftet i 1868. Vi jobber med å legge forholdene til rette for at flest mulig skal få gode naturopplevelser, gjennom bl.a. merking og vedlikehold av rutenettet, hyttedrift, organisering av turer og arbeid for vern av friluftsområder.

DNT Oslo og Omegn har i dag et omfattende stinett og 5 ubetjente hytter i Østmarka. Vi arrangerer turer for alle aldersgrupper året rundt. Mange av våre medlemmer bor i tilknytning til Østmarka, og enda flere benytter skogsområdene daglig. Vi har derfor stor interesse av å delta i utviklingen og tilretteleggingen her.

I løpet av de siste årene har vi sett stadig sterkere signaler om at naturen er under press. På internasjonalt nivå har det vært vedtatt store planer for å redusere effektene av menneskeskapt påvirkning og stoppe nedbygging av natur, som skader dyr og planter.

DNT Oslo og Omegn mener derfor at store sammenhengende naturområder kommer til å bli enda mer verdifulle i fremtiden, både med hensyn til bevaring av naturmangfold, som buffer mot klimaendringer og for gode naturopplevelser. Det er viktig å sikre viktige og verdifulle naturområder. I vår handlingsplan for natur, kulturarv og miljø (2021-2024) har vi derfor vedtatt at vi skal bidra til å hindre bit-for-bit nedbygging av norsk natur, og arbeide for vern og bevaring av større skog-, fjell- og kystlandskap.

Gjennom arbeidet med kartlegging av naturverdier i Østmarka, har Statsforvalteren kommet fram til at skogsområdene her innehar så store naturkvaliteter at det tilfredsstiller kravene til nasjonalpark. Dette er en vurdering vi slutter oss til.

Pr i dag er Østmarka omfattet av Markaloven. Markagrensa definerer et område som skal være skånet for utbygging og større tilrettelegginger. Vi ser likevel at dette utfordres av statlige aktører, private boligutbyggere, veimyndighet og store aktivitetsanlegg. Skogsdrift er regulert, men setter likevel varige spor gjennom tilrettelegging av infrastruktur og generell drift. Vi ser derfor at vern kun etter Markaloven i mange tilfelle ikke er nok.

DNT Oslo og Omegn støtter derfor i all hovedsak initiativet til å etablere en nasjonalpark i Østmarka. Statsforvalterens forslag i [alternativ nr 1](#) er den løsningen vi klart finner mest interessant og som hensyntar bruk og vern på best måte.

Bruk og forvaltning

Østmarka er et svært mye benyttet turområde, der alle typer friluftsliv utøves.

Når et område opprettes som nasjonalpark, må vi regne med at det medfører noen restriksjoner. Forskrifter, planverk og ikke minst praktiseringen av forvaltningsplanen må tilpasses den omfattende bruken som er her. Gjennom vernebestemmelser mm skal en regulere og verne og samtidig gi rom for en allsidig bruk. Dette kan være en større utfordring å få til i Østmarka, enn i mange andre nasjonalparker i Norge pga nærheten til store boligområder.

Forvaltningsplanen som skal utvikles må både være nokså konkret og gi rom for at forvaltningen kan bruke skjønn i enkeltsaker.

Som organisasjon regner vi med at vi kommer til å være mye i kontakt med nasjonalparkforvaltningen. Vi og andre organisasjoner vil trenge avklaringer rundt tilrettelegging,

arrangementer, motorferdsel og andre saker. Iblant er det behov for raske avklaringer. Nasjonalparkforvaltningen må derfor

- Være godt nok dimensjonert til å håndtere det saksomfanget som en forventer skal komme. Dette har vi sett er en svakhet ved en del andre verneområder.
- Ha mulighet til å ta beslutninger og utøve skjønn etter veiledning fra forvaltningsplanen.
- Være tilgjengelig og ha gode rutiner for saksbehandling

Vi mener at det er en fordel at de ulike områdene innen nasjonalparken skal ligge under en og samme forvaltning. Samtidig må det være god kontakt med de store grunneierne, Oslo og Nordre Follo kommuner, som kjenner områdene godt og har lang erfaring med å forvalte disse.

Dersom nasjonalparken blir vedtatt skal det utvikles forvaltningsplan og besøksstrategi. I utkastet til forvaltningsplanen, side 31, er det satt opp en femårsplan. Vi mener at både Forvaltningsplanen og besøksstrategien må prioriteres, slik at dette er på plass så raskt som mulig. I en oppstartfase vil det være mange usikkerhetsmoment for de som benytter skogen, og klargjøring av regelverket vil bidra til at dette blir lettere for alle.

Det legges opp til at utvikling av planverket skal skje gjennom samarbeid med andre aktører, organisasjoner mm. I en del andre nasjonalparker opprettes det også egne rådgivende utvalg. Vi ønsker at DNT og de organisasjonene som har sin tilknytning til Østmarka kan få delta i arbeidet med planene og delta i rådgivende organ.

Som følge av at Østmarka ligger der det gjør, mellom kommuner med mange innbyggere, med stedvis stor brukerintensitet, vil det være behov for forsterket oppsyn. Det må tilføres tilstrekkelige økonomiske rammer til å ha et fungerende oppsyn.

Verneforskriftene

Slik forskriftene er satt opp nå er det bortimot likelydende punkter for områdene vernet som Nasjonalpark og Friluftslivsområder etter Markaloven §11. Forskjellen ligger i formålsparagrafen for de to områdene. Dette kan gjøre at det enkelt å forholde seg til, men det kan være vanskelig å forstå forskjellen på dem. Det er derfor viktig at beskrivelsen av hva som kan tillates innenfor de enkelte områdene, hvordan dette er tenkt, kommer godt frem både i forarbeidene og i forvaltningsplanen. Dette vil gjøre det lettere å vite hva en kan forholde seg til som bruker og det blir lettere for forvaltningen å ta riktige beslutninger.

Stier og hytter

De blåmerkede stiene vedlikeholdes av DNTs frivillige. Det er viktig at forholdene legges til rette for at dette kan fortsette. Slik vi forstår forskriftene vil det være mulig å vedlikeholde og opprettholde stiene slik de er i dag. Omlegginger og fornying kan skje etter søknad. Vi mener at dette er en fornuftig regulering. Vi mener at det likevel er rom for en utdyping i forvaltningsplanen rundt vedlikehold og bruk av stedlig virke til gangbaner/ klopper. I dag er det slik at våre frivillige har avtale med grunneier om å ta ut enkelttrær i nærheten av der det er behov for tilrettelegging. Disse benyttes da på stedet til å forsterke grunnen. Vi mener det er en fornuftig praksis at lokalt virke benyttes fremfor å frakte inn materialer som er transportert langveisfra. Dette kan medføre terrengslitasje, motortransport mm. Verneforskriften og forvaltningsplanen bør ta med en setning om at det er tillatt å bruke stedlig virke. Det kan f.eks. innarbeides under forvaltningsplanens § 7.9, Presisering av bestemmelsene. Forslag til ordlyd: «Bruk av stedlig virke til gangbaner/klopper kan tillates etter avtale med nasjonalparkforvalter.»

I forbindelse med vedlikehold/drift av stiene er det behov for tillatelse til motorferdsel på veiene i marka. Vi kan ikke se at dette er nevnt i forslaget til forskriftene, §8. Vi mener at det bør presiseres, f.eks som eget punkt eller tas inn under §8, etter søknad, pkt C.

DNT har to hytter som vil ligge innenfor vernesonen, Bøvelstad og Dølerud. Begge disse eies av Oslo kommune. Oppvarming på hyttene blir gjort med ved. I forslaget til forskrifter reguleres uttak av ved til hytter i §4. Her legges det opp til at en kan ta ut ved på egen hytteeiendom. I dag benytter vi trevirke fra eiendommene til brensel, i tillegg til at vi frakter inn noe ved. Dersom forvaltningen blir slik at uttak av ved blir vanskelig, må vi gå over til å frakte mer ved inn til hyttene. Dette vil i så fall bli en ekstra transportbelastning for området, og et fordyrende ledd for oss. Vi håper å kunne finne gode løsninger med forvaltningen for å produsere ved på eiendommene.

Vår hyttedrift er omfattet av sentral lovgivning. Dersom det kommer lovpålagte krav som gjør at vi må foreta bygningstekniske endringer av hyttene, må dette kunne utføres. Det er mulig at det vil falle under § 3, men bør om mulig omtales i forvaltningsplanen.

Verneforskriftene og fremtidig utvikling

Verneforskriftene må være innrettet slik at fremtidige behov vil kunne møtes.

Et eget tema, som vi vet det vil være behov for, er tilrettelegging for mennesker med funksjonsnedsettelser. Dette er noe vi i DNT opplever tydeligere behov for, og som samfunnet etterspør. Dette bør vurderes nøyere i forvaltningsplanen og besøksstrategien.

Private og kommunale eiendommer og hytter overtas fra tid til annen av DNT for å skape gode fellesskapsløsninger. Dette er lokale og miljøvennlige tilbud som er viktige for samfunnet. Vi mener at forvaltningsplanen må kunne omtale slik praksis og at en etter søknad bør kunne ha anledning til slik etablering, så lenge det ikke strider mot vernebestemmelsene eller andre hensyn.

Det kan også være ønskelig med utvikling av kulturhistorisk interessante steder, og dette bør bli vurdert i besøksforvaltningen. I planverket bør det beskrives hvordan slike ting kan gjennomføres etter vurdering opp mot øvrige hensyn. Et eksempel er f.eks. hvis en ønsker utvikling for flere beøkende på Sarabråten. Her kunne en tenkt seg informasjonstavler, gapahuk, restaurering av murer, gjenoppbygging av bygninger o.l.

Det har i brev av 11.01.2023 blitt sendt ut forslag fra Statsforvalteren om en utvidelse av det planlagte §11 området i nord. Vi mener at det kan være greit og slutter oss til forslaget.

Avslutningsvis vil vi igjen understreke at vi er positive til å etablere en nasjonalpark i Østmarka. Samtidig vil vi påpeke at det kreves ekstra omtanke når det etableres store verneområder så nær store befolkningskonsentrasjoner. Vi tror at nasjonalparken vil kunne bli til glede og nytte for befolkningen og besøkende.

Med vennlig hilsen

Henning Hoff Wikborg
Daglig leder

Dag Olav Brækkan

Dag Olav Brækkan
Ruteansvarlig og naturforvalter